

**YOSHLAR MA'NAVIYATINI YUKSALTIRISH VA ULARNING BO'SH VAQTINI MAZMUNLI TASHKIL ETISHDA MUSIQANING O'RNI.
(5 MUHIM TASHABBUS MISOLIDA)**

Nurmamedova Dilnoza Ismailovna

Samarqand tumani 8- umumiy o'rta ta'lim maktabi musiqa fani o'qituvchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim va tarbiya jarayonida musiqa ta'limining o'rni, yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish va ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etishdagi fanning ahamiyati 5 muhim tashabbus doirasida yoritib berilgan. Umumta'lim maktablarida musiqa fani darslarini tashkil etishdagi zamonaviy yondashuvlar haqida ayrim mulohazalar bildirilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim jarayoni, musiqa fani, 5 muhim tashabbus, pedagogik mahorat, san'at va madaniyat, ma'naviyat, dars, metodika, yondashuv, zamonaviy texnologiya.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ularda kitobxonlik madaniyatini shakllantirish, axborot texnologiyalarini ommalashtirish, sportga qiziqishni kuchaytirish va san'atga qiziquvchanlikni tarbiyalash borasidagi "Besh muhim tashabbusi" yoshlar orasida ijtimoiy faollikni oshirishni maqsad qilgan. Ushbu tashabbuslar quyidagilardan iborat:

Ushbu tashabbuslar doirasida yoshlar o‘z salohiyatlarini to‘liq namoyon etish, jamiyatda o‘z o‘rinlarini topish va kelajakda mamlakat rivojiga hissa qo‘shish imkoniyatiga ega bo‘lishlari ta‘minlanadi. Bugungi kunda ta‘lim va tarbiya jarayoniga ushbu besh muhim tashabbusni tatbiq etish va ta‘limning samaradorligini oshirishga xizmat qilish kelajak avlod ma‘naviyatining shakllanishi, dunyoqarashi kengayishi uchun amaliy ahamiyatga egadir.

Inson hayotini musiqa san‘atisiz tasavvur qilib bo‘lmaydi. San‘at kishilarga faqatgina ma‘naviy ozuqa beribgina qolmasdan, jismoniy kamolotga erishuvda ham muhim o‘rin tutadi. Musiqa san‘atining axloqiy-estetik tarbiyadagi rolini to‘g‘ri his etib,

uning yosh avlodni tarbiyalashdagi ahamiyatini aslo unutmaslik zarur. Musiqiy go‘zallik insonning ma’naviy qiyofasi shakllanishida muhim omildir. Musiqa go‘zallikka intilish, estetik ehtiyoj tug‘ma xislat emas. U insonda mehnat va atrof-tevarakdagi olamni ta’sirida paydo bo‘lgan. Tashqi olamni o‘zgartirish bilan insonning o‘zi ham o‘zgarib bordi, bunda faqat u jismoniy jihatdangina taraqqiy qilib qolmay, balki ma’naviy jihatdan ham taraqqiy etdi. Insonning ma’naviy qobiliyati va avvalo, estetik hissi asta-sekin taraqqiy etib, tarbiyalanib bordi. Musiqa san’ati hayotni bilish va odamlarni tarbiyalashning qudratli vositasidir. Ammo uning bilish va tarbiyalashdagi xizmat darajasi kishiga estetik, badiiy jihatdan ta’sir etish kuchiga bog‘liqdir.

Zamonaviy ta’limda musiqa fanining ahamiyati va uning o‘quvchilarni shaxsiy va ijtimoiy jihatdan rivojlantirishdagi roli keng ko‘lamda tan olinadi. Musiqa ta’limining o‘quvchilarga ijobiy ta’sirlari quyida keltirilgan:

1. Yaratuvchilikni rivojlantirish:

Musiqa o‘quvchilarga yaratuvchanlikni namoyish etishda, yangi g‘oyalarni yaratishda va ijodiy ifoda etishda keng imkoniyat yaratadi.

2. Tanqidiy fikrlashni shakllantirish:

Musiqiy tuzilish va kompozitsiyani tahlil qilish bilan bog‘liq darslar tanqidiy va tahliliy fikrlash ko‘nikmalarini mustahkamlaydi.

3. Emotsional taraqqiyot:

Musiqa o‘quvchilarga o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etishga va boshqalar hissiyotlarini tushunishga yordam beradi.

4. Ijtimoiy ko‘nikmalar va hamkorlik:

Orkestr yoki ansambl ishtirokchilari sifatida bolalar birgalikda ishlash, navbatlashish va jamoa ichida o‘zaro munosabatlarni rivojlantirishni o‘rganadilar.

5. Dunyoqarashni o‘stirish:

Turli madaniyatlar va tarixiy davrlarga oid musiqa bolalarda ko‘p qirrali dunyoqarash va madaniy ko‘nikmalarni rivojlantiradi.

6. O‘z-o‘zini boshqarish ko‘nikmalarini tarbiyalash:

Musiqiy asarlar ustida ishlash va o‘rganishda talab etiladigan intizom va tashkilotchilik musiqadan tashqari sohalarda ham foydalidir.

7. Matematik va til mahoratlarini yaxshilash:

Ritm, frekvensiya va strukturadagi o'xshashliklar musiqa orqali matematika va tillarni o'rganishni rag'batlantiradi.

8. Nazorat etish mexanizmlari:

Musiqani ijro etish yoki tinglash orqali stress va bosimni kamaytirish, hissiy zo'riqishni boshqarish usullarini o'rganish mumkin.

9. Ko'p tildan foydalanish qobiliyati:

Chet tillarda matnli qo'shiqlarni o'rganish orqali o'quvchilarning til o'rganish imkoniyatlari kengayadi.

10. Aloqa ko'nikmalarini o'stirish:

Musiqa o'quvchilarga ommaviy chiqishlar qilish va o'z fikr va hissiyotlarini ifoda etish orqali o'zini haqiqiy qilib ko'rsatish imkonini beradi. Musiqa ta'limi, shuningdek, ta'lim tizimidagi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqdir. Matematika, fizika, tarix, adabiyot va boshqa fanlar bilan integratsiya qilinishi mumkin bo'lgan fan sifatida, musiqa ta'limi o'quvchilarga turli fanlardagi kontseptual bog'liqliklarni anglash imkonini beradi. Umumiy qilib aytganda, musiqa ta'limi o'quvchilar hayotida musiqaning ko'plab ijobiy jihatlarni keltirib chiqaradi va o'zining tarbiyaviy qiymati bilan zamonaviy ta'limning ajralmas qismidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Каримов И.А. Ю ксак маънавият - енгилмас куч. Тошкент, “Узбекистон” нашриёти 2008 й.
2. Каримов И.А. Биздан озодва обод Ватан колсин. Тошкент, - “Узбекистон” нашриёти 1994 й.
3. Каримов И.А. Узбекистон XXI асп бусагасида. Тошкент, “Узбекистон” нашриёти 1997 й.
4. Йулдошева С.Х. Узбекистонда мустика тарбияси ва таълимининг ривожланиши. Тошкент, “Укитувчи” нашриёти 1985 й.
5. Таълим тараккиёти. 6 — махсус сон. Тошкент, “Укитувчи” — нашриёти 1985 й.